

SNAREN

Gibson Les Paul

instrument. Neem alleen al de stemming van de losse snaren, van boven naar beneden: E, A, D, G, B, E. Dat maakt al van alles los. Ha, daarna wordt het eigenlijk alleen maar minder.'

Hijmans: 'Voor mij was het zo dat de gitaar in de muziek het verhaal vertelde.'

De status van maatschappelijk icoon uit de jaren zestig en zeventig heeft de elektrische gitaar eigenlijk ook wel wat in de weg gezeten, stellen sprekers vast. Hijmans wil het instrument 'ontdoen van het imago'. Weg van het rockidoom, weg van het gitaargodendom. Hij schreef het al op in zijn cv'tje toen hij 16 was, en nog gitarist in opleiding: 'De elektrische gitaar meer integreren in klassieke muziek.'

De geschiedenis is immers niet begonnen met de eerste elektrisch versterkte steelgitaar, de *frying pan* van George Beauchamp uit de jaren dertig, of de bijna gelijktijdige uitvinding van Lester William Polfuss (Les Paul), die met behulp van een naald van een platenspeler de klank van zijn akoestische gitaar door de versterker van een radio voerde. Nee, er vallen lijnen te trekken naar barokluitist Silvius Leopold Weiss (tijdgenoot van Bach), de Renaissance-bard John Dowland, en ja, naar de Assyrische cithars van de Grieken en de Romeinen. 'De elektrische gitaar komt voort uit een geschiedenis van meer dan drieduizend jaar.'

Er valt nog wel een wereld te winnen, meent Hijmans. Het aantal goede, speciaal voor elektrische gitaar geschreven composities is nog altijd beperkt. Als hij met zijn Gretsch op het podium verschijnt stelt hij 'enige angst voor het onbekende' vast. 'Maar er is ook nieuwsgierigheid. De muzikscene in Nederland heeft er altijd wel open

voor gestaan. Componisten als Peter Schat en Louis Andriessen hebben er werk voor geschreven.' Tekenend is dan weer dat hij met zijn elektrische gitarenkwartet Catch moet worden ingevlogen om in Boston een modern stuk te spelen, terwijl daar toch het gerenom-

meerde opleidingsinstituut Berklee College of Music zetelt. Hebben ze niet het gevoel dat de mogelijkheden wel zo'n beetje uitgeput zijn geraakt om de ziel nog te raken? Kijk maar naar het fenomeen gitaarheld - op een enkele uitzondering na allemaal veteraan

Al decennia lang is de wereld van de elektrische gitaar verdeeld in twee kampen: dat van Fender en Gibson. De revitalisering van oude merken, de introductie van nieuwe producten en een reeks imitaties hebben de heersende geloofsovertuigingen nooit kunnen doorbreken.

Het schisma wordt belichaamd in twee types: de Fender Stratocaster en de Gibson Les Paul. De eerstgenoemde gitaar kwam in 1954 uit de fabriek van gewezen radiomonteur Leo Fender, met als voornaamste kenmerken drie elementen, een diepe cutaway waardoor de hoge tonen op de hals gemakkelijk zijn te bereiken en een tremoloarm die de spanning op de snaren kan variëren. De Gibson werd twee jaar eerder in productie genomen, nadat het eerste ontwerp, van de hand van gitarist/geluidstechnicus Les Paul in 1946 nog was geweigerd. Het was een *solid body* - een klankkast ontbrak - waarin de houtsoorten ahorn en mahonie waren verwerkt. De vormen volgden ruwweg de contouren van de klassieke gitaar. Vijf jaar na de introductie werden als elementen de zogeheten humbuckers gemonteerd.

SLAGVAST SCHISMA

Het geluid van de Stratocaster is fel, - 'schel' meent het Gibson-kamp - en ongepolijst. Het combineren van twee naast elkaar geplaatste elementen geeft een knauwend effect. De zwaardere Les Paul produceert warme en volle tonen - 'braaf', oordelen Fender-adepten - en geldt als het beter afgewerkte instrument. Erkende bespelers van de Stratocaster: Jimi Hendrix, Eric Clapton, Ritchie Blackmore, Mark Knopfler. Op de Les Paul: Jimmy Page, Slash, Joe Perry, Jan Akkerman. Exemplaren uit de vijftiger en zestiger jaren zijn zeer gewild. Ze brengen soms duizenden euro's op. Fender brengt zelfs modellen op de markt waarop opzettelijk krassen en butsen zijn aangebracht. Zowel Fender als Gibson experimenteert met toepassingen van nieuwe media. Fender bouwt een computer in de body met ingebouwde effectsoftware en toegang tot internet. Gibson werkt aan gitaren met ethernet-aansluiting waarlangs razendsnel digitaal omgezette snaartrillingen worden verstuurd.

of gestorven. Zijn onder invloed van alle varianten van elektronische muziek de snaren met snoeren niet in een wat muf ruikend muziekhoekje beland?

Welnee, dus. Toekomst zat. Met dat epateren - 'die Paganini's' - hebben ze trouwens altijd weinig op gehad. 'Kleurenarmoede', zegt Akkerman. 'Je mist muzikale intelligentie. Er ontstaat al snel overkill', zegt Hijmans. Maar het zit 'm toch ook niet in de populaire gitaarbandjes van nu, die de ellenlange solo hebben verbannen. Hijmans: 'Daar heb ik de afgelopen jaren ook niks vernieuwends gehoord. Nee, dat tref ik veel meer aan bij iemand als Peter Adriaansz. Die schrijft werk voor gitaren die microtonaal van elkaar verstemd zijn. Hij past ook de ebow toe, een magneet die je boven de snaren houdt, en waarmee je heel lange tonen kunt creëren. Er komt galm aan te pas, harmonizers, boventonenreeksen. Dat is pas echt werken met klank en compositie.'

Akkerman: 'Er moet wel altijd iets van asfalt doorklinken, vind ik. Je moet de straat horen.'

Hijmans: 'Wat dat betreft moet je het inderdaad niet van de conservatoria hebben. De naam zegt het al: die bewaren slechts. Die vinden niks uit.'

Akkerman: 'Toen ik begon heb ik alles zelf moeten uitproberen. Van die dunne violsnaren gebruiken,

luisteren hoe dat klonk. Het effect van de volumeknop opdraaien na de aanslag. Ik heb snel de dop op de fles geschroefd. Er kwamen te veel geesten uit.'

Het digitale tijdperk opent meer horizonten. Effecten kunnen met elkaar worden gecombineerd en tot het oneindige worden verlengd. Het geluid van de versterker kan met een druk op de toets veranderen van een muur Marshalls in een petieterige Peavey-tje.

Hijmans: 'Het einde is niet in zicht.'

Akkerman: 'We zijn de luiers aan het ontgroeien.' ■

Output Festival, The Soul of the Tone. 28, 29 en 30 september, Muziekgebouw aan 't IJ, Bimhuis. Concerten, lezingen, workshops. O.a. op zaterdag The Wave van Chiel Meijering door ruim 100 gitaristen. Op zondag vergelijking Jimi Hendrix- en Beatles-set up met digitale simulaties. www.outputfestival.com.

Videoverslag
Gelovigen over hun gitaarmerk
www.vk.tv

Anne Soldaat (ex-Daryl-Ann, Do-the-Undo, Gibson SG en Gibson Les Paul): 'Het intro van *You really got me* van The Kinks, een van de eerste keren

dat zo'n venijnige fuzz-gitaar op een popplaat te horen was. Dave Davies zei dat hij de speaker van zijn versterker met een scheermes had bewerkt om tot zo'n sound te komen. Ze noemden het ding *The fartbox*. Het is een referentiepunt gebleven voor alle latere punk- en rockplaten.'

Corrie van Binsbergen (Steinberger TransTrem): 'Wat meteen bij me opkomt is *'Cause we've ended as lovers* van Jeff Beck. De veelkleurigheid van zijn geluid is het directe gevolg van de subtiliteit van zijn aanslag. Dat heeft gelijk impact op mijn gemoed. Frappant: sommige passages speel ik bijna letterlijk, zonder dat ik het ooit heb uitgezocht. Maar eerlijk gezegd, het is ook wel een beetje softpornojazz.'

Boudewijn Bonebakker (Gorefest; Gibson Les Paul): *Come together in the morning* van de Free. Gitarist Paul Kossoff was

door zijn drugsverslaving tot niet veel meer in staat. Hij klinkt kapot. Wankele, hemeltergende en ijzingwekkende uithalen. Hij heeft zijn gitaar ternauwernood onder controle. Een man aan het eind van zijn emoties. Dit is voor mij wat een gitaarsolo moet zijn: vernietiging.'